

רצח נשים ערביות בישראל-דעותיהם של סטודנטים ערבים

ד"ר ג'נאן פראג' פלאח

תקציר:

מקרי רצח נפוצים⁹ נשים באירועי אלימות נגד נשים 60,000 בכל שנה נרצחות בעולם כ- במיוחד בארצות אמריקה הלטינית ואפריקה, ובפרט במדינות אל סלוודור ודרום אפריקה. 51% מסך מקרי הרצח למרות שהנשים מהוות 21% אולם מקרי הרצח של נשים מהווה רק רצח נשים תופעה הקיימת מאות שנים מהעת הקדומה כגון ברומא¹⁰ מאוכלוסיית העולם הקדומה או בתקופה טרום אסלאמית (הג'אהליה בערב הסעודית) והיא נמשכת עד היום. ברומא העתיקה היה מותר להרוג אישה נשואה אם עסקה בפעילות מינית עם אישה אחרת.

בימי הביניים באירופה, פעילות לסבית הייתה אסורה, ולסביות נדונו למוות בשריפה.

רצח על חילול כבוד המשפחה שהוא רצח של אישה על ידי בני משפחתה, עקב האמונה כי היא פגעה בכבוד המשפחה. רצח מסוג זה נפוץ בעיקר בחברות מוסלמיות במזרח התיכון, אולם קיימים מקרי רצח על רקע זה גם במקומות אחרים בעולם.

במאמר זה ההתייחסות היא לנושא דעותיהם של סטודנטים ערבים ישראלים לגבי רצח נשים על רקע מה שנקרא כבוד המשפחה.

מפתח מילים : רצח נשים, כבוד המשפחה, חברה פטריארכית, חיקיה, פסיקה, החוק הישראלי.

מבוא

רצח נשים הינה תופעה חברתית קשה ומטרידה הפוגעת בנשים מכל הגילאים, המגזרים והדתות. תופעה זו נובעת משורשים עמוקים של פטריארכיה, שליטה גברית, וחוסר שוויון מגדרי. בישראל, כמו במדינות רבות אחרות, רצח נשים במשפחה הוא טרגדיה שגובה חיים רבים מדי שנה.

נתונים סטטיסטיים מצביעים על חומרת התופעה בישראל:

⁹ [Lethal Violence against Women and Girls](#), 2015 מתוך סקירת מקרי אלימות בעולם בשנת , (באנגלית) 2015, באתר ארגון אמנות ז'נבה .

¹⁰ עזוב לכם שנשים נרצחות? אוקיי ומה לגבי גברים, mako, 2017-06-22 ?

58% נשים ערביות המספר מהווה כ 16 נשים ביני הן 29 נרצחו בישראל 2020 בשנת נשים. 27 נרצחו 2021 מכלל הנרצחות.. בשנת

במקרי רצח נשים 50% נשים בישראל. מספר זה מייצג עלייה של 24 נרצחו 2022 בשנת "פמיסייד" על רקע מגדר בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. שתי נשים נרצחו בממוצע בממוצע בחודש אשתקד. מחצית מהנרצחות היו מהמגזר הערבי אשר 1.3 בחודש, לעומת מהאוכלוסייה הכללית 21% מהווה

https://www.israelfemicide.org/files/ugd/c56ba7_d6a12c542f5c4411bed137a448b9aa44.pdf¹¹

מקורבנות הרצח בישראל. 16% נשים היוו 2022 באוגוסט 8 ל-2021 בין תחילת שנת

היו בעלות אזרחות זרה, ו- 9% מחצית מכלל הנרצחות היו יהודיות. שתי נרצחות המהוות כ נשים 3 נשים בדואיות ו- 5 נרצחות השתייכו למגזר הערבי כולל אישה דרוזית אחת, 41% נשים - 16 אנשים - מתוכם 244 נרצחו 2023 מוסלמיות). לפי נתוני יוזמות אברהם, בשנת השיעור היחסי של 2022 במגזר הערבי. בעוד שמספר הרציחות הכפיל את עצמו משנת, רציחות נשים ירד. כמו כן, שיעור הפמיסייד בקרב נשים ערביות ירד במעט ביחס לנשים יהודיות. עם זאת, שיעור הפמיסייד במגזר הערבי עדיין עומד בחוסר התאמה לאחוז היחסי (21.1% של ערביי ישראל מתוך האוכלוסייה הכללית)

https://www.israelfemicide.org/files/ugd/c56ba7_62bac17c507f4c9f9fd469b988a20b18.pdf

נשים מכל המיגזרים חלקן כתוצאה מסכסוך עבריינים וחלקן 35 נרצחו 2024 בשנת כפמיסייד וחלקן על רקע כבוד המשפחה.

רצח נשים במשפחה מתרחש בדרך כלל על רקע של אלימות במשפחה. הרוצחים הם לרוב בני זוג, אבות, אחים או קרובי משפחה אחרים של הנשים הנרצחות. המניעים לרצח יכולים להיות רבים ומגוונים, ביניהם: שליטה וקנאה, כעס ותסכול, רצון לנקמה, הפרעות נפשיות, שימוש בסמים ואלכוהול.

¹¹ מתוך אתר תצפית ישראלית האוניברסיטה העברית

רצח אישה על רקע חילול כבוד המשפחה מתבצע כיוון שקרובי משפחתה אינם מרוצים מהתנהגותה, למשל - תחושה של פגיעה בסמכות ההורים, או חשד בהתנהגות שאינה הולמת. במקרים רבים הנשים מואשמות על ידי משפחתן בקיום יחסי מין אסורים לדעתם, כמו ניאוף של אישה נשואה, קשר מיני מחוץ לנישואין או נישואין עם בן דת אחרת.

רצח על רקע חילול כבוד המשפחה, הינו אחד מן סוגי הרצח אשר נובעים ממושג הכבוד בתרבות הלוקאלית פטריארכלית. הדבר אשר מייחד את הרצח הזה, הוא שהרוצח לרוב הינו למעשה אחד מבני המשפחה ויכול להיות גם בן הזוג של הנרצחת. רצח על רקע חילול כבוד המשפחה הננו ייחודי לתרבויות ספציפיות בהן כבוד המשפחה עומד בראש הערכים נשים 184 נרצחו בישראל 2011-2021. משנת ¹²שלהן, ולעיתים אף מעל לערך חיי האדם ¹³ נשים ערביות. 38% מתוכן

הוגש דו"ח מחקר לוועדה למעמד האישה בכנסת (ע"י דר גנאן פלאח) המסכם 2014 בשנת כלפי רצח נשים ערביות על 19-25 מחקר הבוחן את עמדותיהם של סטודנטים ערבים בני והוצגו תוצאותיו בכנס 2010 רקע כבוד המשפחה מחקר זה התחילה אותו החוקרת בשנת מדעי.

מקרב הסטודנטים תמכו ברצח "על רקע כבוד המשפחה", הממצא הוא חלק מסקר 20% , לאחר 2010 שנערך בקרב סטודנטים מאחד המוסדות האקדמיים וזה התחיל ב- 89% ו-19-25 שסטודנטית נרצחה על ידי בן זוגה. הסטודנטים שהשתתפו בסקר היו בגיל ¹⁴מהם היו סטודנטיות.

, בחן את עמדותיהם של צעירים כלפי ¹⁵מחקר דומה שנערך על-ידי אוניברסיטת קיימברידג' מהנוער הירדני ענו כי הם 33.4% רצח על רקע כבוד המשפחה. הממצאים הצביעו כי "מסכימים" או "מסכימים מאוד" עם סיטואציה המתארת רצח אישה ש"הכתימה" את כבוד מעמאן, בירת ירדן, בבתי-ספר פרטיים 14-16 בני נוער בגילאי 856 המשפחה. המחקר כלל בקרב הבנים 46.1% וציבוריים. המחקר מגלה כי בני תומכים ברצח כבוד פי-שניים מבנות: בקרב הבנות הסכימו עם לפחות שתי סיטואציות שהופיעו בשאלון, "המחייבות רצח 22.1%- של נערים בעלי השכלה נמוכה תומכים ברצח על רקע חילול כבוד המשפחה, 61.1% כבוד". של צעירים שבמשפחתם לפחות הורה אחד בעל תואר אקדמאי. לבסוף, 21.1% לעומת של צעירים ממשפחות מרובות ילדים תמכו לפחות בשתי סיטואציות 41.5% בקרב ¹⁶. של הנערים ממשפחות קטנות 26.7% המתארות רצח, לעומת

¹² ס' סקחפי (2009), רצח על רקע "חילול כבוד המשפחה", שיח ומשפט, המרכז האקדמי למשפט ועסקים. עמ' 3. (להלן: סקחפי, 2009. חילול כבוד המשפחה).

¹³ <https://www.haaretz.co.il/st/c/prod/heb/global/homicide> נדלה ב 14/1/2021 בשעה 19:30

¹⁴ דוח שהוגש ע"י ד"ר ג'נאן פלאח לוועדה למעמד האישה בכנסת 2014.

¹⁵ Belief that honor killings are 'justified' still prevalent among Jordan's next generation, study Manuel Eisner.shows"2013

מעמדה של האישה הערבייה על פי ההחשפאלי חוק הנו מעמד של אזרח על חובותיו¹⁷

כלומר, המעמד האישי של האישה הערבייה מוגן על ידי מערכת המשפט הישראלית הליבראלית כאשר המעמד המשפטי של האישה במדינה וחוקי המדינה מגינים על זכותה תלונה להיות בת חורין, הדבר חיזק את מעמדה ואת עצמאותה היחסית, צמצם את יחד. במשפחה ואפשרו לה להביע את רצונותיה ללא התלות הכלכלית המוחלטת במשפחה עם זאת האישה הערבייה כפופה גם לדין האסלאמי לחברה הערבית החיה על פי נורמות הנובעות מהאמונה האסלאמית ולכן לפעמים קיימת התנגשות בין הדין הישראלי הליבראלי לבין הדין האסלאמי החותר כנגד הליבראליות במעמד האישי של הערבייה בישראל. בשנת בעקבות תיקון לחוק המשפחה, הותר לנשים ערביות לפנות לבית המשפט הישראלי 2001 בענייני אחזקת ילדים ומזונות, עד לשנה זו מעמדן בעת גירושין היה נתון לחסותם הבלעדית. כמובן רצח על רקע כבוד המשפחה בישראל לא רק בחברה¹⁸ של בתי הדין האסלאמיים האסלאמית אלא גם בחברה הדרוזית.

מעמדן האישי הנחות של הנשים במזרח התיכון ככלל בא לידי ביטוי בשיעור האלימות. החברה הערבית היא חברה פטריארכלית,¹⁹ כלפיהן וביחס הסלחני של החברה כלפיהם וכאמור, כאשר האישה המוכה זוכה לתמיכה ולהגנה אם מוסכם על משפחתה שהיא קורבן לעוול. במידה ומשפחתה סבורה כי סיבת האלימות נגדה היא אי-מילוי חובותיה כבת-זוג וכאם, אזי היא לא תזכה להגנה. נדרש מהאישה לציית לבן-זוגה ולשמור על שמה הטוב של .²⁰ משפחתה. הנוהגים הדתיים והחברתיים אם כן, מעניקים לגיטימציה לאלימות נגד נשים ארגוני נשים וחוקרים שונים מעריכים כי שיעור האלימות במשפחה בחברה הערבית הגיע ב- אלף נשים (אחת מחמש) שסבלו מאלימות מתמשכת. ממחקר שערך 200 ליותר מ-1994 מהנשים נחשפות לאלימות פיזית אחת לשנה 25% ד"ר חאג' יחיא בנושא אלימות, עולה כי היו 0.5% נפלו קורבנות לאלימות פעם אחת לפחות במשך חייהן הזוגיים, ו-50% לפחות, קורבנות לאלימות שבועית. הרצח על רקע "כבוד המשפחה" הוא אחד הביטויים הבולטים והחמורים ביותר לאלימות נגד נשים. בכל שנה נרצחות נשים נשואות ורווקות על-ידי בני

¹⁶ א', גרינברג. (2013). צעירים בירדן תומכים ברצח על כבוד המשפחה. מידה - <http://mida.org.il/>

¹⁷ ע. בנג'ו' **נשים במזרח התיכון: בין מסורת לשינוי**. רמת-אביב, תל-אביב: מרכז משה דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה, אוניברסיטת תל-אביב עמ' 5. 2004

¹⁸ ראה - <http://www.acri.org.il/hebrew-acri/engine/story.asp?id=322>

¹⁹ מ. לסקר, מיכאל. "תהליכי דמוקרטיזציה, רפורמיזם ומחאה אסלאמית במרוקו בעשור האחרון □". **המזרח החדש** 46: 151-182, 2006. (להלן: לסקר, 2006)

²⁰ ג. צביקל ונ. ברק **בריאותה ורווחתה של האישה הבדואית**. באוניברסיטת בן-גוריון. 2002. (להלן: צביקל וברק, 2002).

משפחותיהן בעטיו של מה שמכונה "חילול כבוד המשפחה". תפיסה זו – המושרשת בחברה . ההסבר לרצח²¹ הערבית, מאשרת בדיעבד את המעשים המכוערים ואף מזכה את הרוצח בשל שמירה על כבוד המשפחה נעוץ בעובדה כי בחברה הערבית, כבודו של אדם קשור באופן ישיר לשמן הטוב ולהתנהגותן המינית של בנות משפחתו וכל סטייה מהמקובל, על ידי²² נשות המשפחה, נחשבת לפגיעה בכבוד המשפחה.

מתודולוגיה

מחקר מושתת על שאלון מקוון שנשלח לסטודנטים ערבים וחומר תיאורטי מתוך מחקרים קודמים ודוחות מחקר בנושא .

השאלון חובר על ידי החוקרת גנאן פלאח ונשלח לסטודנטים ערבים אשר מלאו אותו באופן אנונימי.

השאלון הורכב משלושה חלקים: חלק דמוגרפי המאפיין של המשיב על השאלון מבחינת גיל ישוב דת מיגדר השכלה וכו', הדעה על רצח נשים, ותופעת רצח הנשים.

ניתוח ממצאים

סטודנטים ערבים ממכללות 87 לאחר חלוקת השאלון הגיע מספר המשתתפים ל ואוניברסיטאות שונות הלומדים במסגרת לימודים בהשכלה גבוה לתואר ראשון ומעלה 4.6% יש להם בגרות, 18.4% לומדים תואר שני, 24.1% לומדים לתואר ראשון, 52.9%) ממשתפי המחקר, והיו 90% דוקטורנטים). רוב המשתתפים במחקר היו מוסלמים והוו כ . הפילוג המגדרי של אחוז המשתתפים היה 25, רובם היו בני 17-63 מגילאים בטוח בין

²¹ שם

²² חסאן, מ. הפוליטיקה של הכבוד הפטרארכיה, המדינה, ורצח נשים בשם כבוד המשפחה. בתוך מין מגדר פוליטיקה (עורכת יזראלי דפנה) הוצאת הקיבוץ המיוחד. 1999. עמ' 279. (להלן חסאן, 1999).

לגברים (יש רק משתתף אחד שאבחנת המין שלו הייתה 44.8% לנשים לעומת 55.2% מהמשתתפים היו רווקים, לעומת 60.9% "אחר"). נוסף לכך, נתוני השאלון מראים כי נשואים. ניתן להסיק שהמשתתפים לומדים במסגרות לימודים שונות (חינוך, מדעים, 28.7% רוקחות, רפואה ורפואה משלימה, חוגים מדרך הרוח ועוד). פילוג המשתתפים לפי מקום מגורים מראים כי רוב אוכלוסיית המחקר שהשתתפה היו מאזור צפון ומרכז, והיו מספר משתתפים מהדרום .

מהנתונים שעלו בשאלון ניתן להסיק כי הרוב המכריע של המרואיינים ציינו כי הם מכירים אישה ערבייה שנרצחה על רקע חילול כבוד המשפחה. תגובות על סיבת הרצח מראות איך החברה תופסת את המושג "חילול כבוד המשפחה" כך שהינו מתייחס לפעילויות שאישה עושה במהלך חייה שהינם לא מקובלות לפי הנורמות וההרגלים כמו למשל: ערבוב בין נשים וגברים, כלומר, יציאת האישה למרחב הציבורי עם גבר שאינו קרוב משפחה או מבלי ידעת אחד מבני משפחתה המבוגרים, אהבה לגבר שלא מקובל בתוך המשפחה כמו גבר מדת אחרת, מעשים של בושח "עאר" כמו ליבוש לא מסורתי, הפצת תמונות לא מקובלות, חשד הבעל שאשתו בוגדת בו עם גבר אחר, התנהגות לא רצויה במרחב ציבורי או ברשתות חברתיות. התגובות של המשתתפים בהצגת נשוא הרצח על חילול כבוד המשפחה היו מעידות על רגשים שליליות על התופעה כמו: הינם מרגישים עצובים, פחד, אי ביטחון, כעס על מקרה הרצח. תגובות אלו מראות כי תופעה זו אינה מקובלת עליהם. לכן הרוב הצביעו שהינם נגד 97% המכריע הצביע כי הינם נגד רצח נשים על חילול כבוד המשפחה (מהמשתתפים 53% הצביעו שהינם בעד). למרות שתגובות אלו הינם שליליות, 3% למעט ציינו שהינם בעד. 47% ציינו כי הינם נגד הוצאת חוק אשר תכנו עונש מוות מוטל על הרוצח, ו ניתן להסיק שאין פער גדול בין שתי התגובות, זה מראה כי למרות שאנשים הינם נגד רצח ממשותפי המחקר 81% נשים אבל הינם מסכימים שהרוצח עונשו למות גם. על בסיס זאת, רואים כי בגלל קלות בשיפוט הפלילי על הרוצח על חילול כבוד המשפחה תופעת הרצח גודלת.

מהמשתתפים ציינו כי רצח על חילול כבוד 63% נוסף לכך, נתונים מראים כי המשפחה הינו נמצא בכפר הערבי יותר מאשר הערים הערביות. תופעת הרצח על חילול כבוד המשפחה אינה נמצאת רק אצל האוכלוסייה הערבית, אלא היא נמצאת גם בחברות ממשותפי המחקר רואים בתופעה זו כי הינם נמצאת רק 53% אחרות הן בארץ והן בעולם, ציינו כי אפשר למצוא בדומה לתופעה זו גם בחברות אחרות. 47% בתוך החברה הערבית ו דבר זה מסביר את השיעורים הגבוהים שקבלנו במחקר לגבי הקשר בין החברה ממשותפי המחקר אורים שיש קשר הדוק בים שני 90% הפטריארכלית לבין רצח נשים, הצדדים. בשל זאת, הרוב המכריע במחקר מראה כי תרבות מסורתית ושמרנית ונורמות

וכללים קפדניים כינם משקפים כאחד הגורמים החשובים בשל רצח נשים על חילול כבוד המשפחה.

כי יש פתרון 87.5% תופעה זו יש לה פתרון על בסיס תגובתם של המשתתפים (טענו ההפך). מבין אחד הפתרונות הוא עלייה בשיעור המשכילים 12.5% לתופעה לעומת ממשתפי המחקר רואים ככל שהחברה הינה יותר משכילה שיעור 80% בתוך החברה, כך ש- רצח על חילול כבוד המשפחה יכול לרדת במקביל. במקביל ניתן לראות ששיעורים אלה אינם תואמים לטענותיהם של כלל המרואיינים. לעומת שאוכלוסיית המחקר היא אוכלוסייה משכיל ממשתפים טענו שאסור לרצוח נשים לגבי התנהגות של "בושה". 80% אבל ניתן להסיק כי רואים כי אישה היא זו שגורמת לעצמה לכנס למתח זה. כלומר, ניתן לזהות שבקשר 169% לנושאים שקשורים למערכת יחסים, ועל השאלה האם האישה חייבת לציית לבעלה טענו כי הינם מסכימים עם טענה זו במידה 28.4% ומשפחתה השיעורים היו מפוזרים לא מסכימים. נתונים אלה דומים גם לגבי שאלת עד 45.5% באופן בינוני ו 26.1% גבוהה, ו מסכימים במידה 69.3% כמה מגיע לאישה הערבייה להיות חופשית בבחירת מסלול חייה פחות מסכימים לטענה 29.7% גבוהה ורואים שאישה ערבייה תוכל להיות עצמאית לעומת ז.

התפיסה הזו של משתתפי המחקר על אישה הערבייה מראים כי הינם גם כן העדיפו בן) סיבה לבחירה 19% בחרו בבת לעומת 81% מעדיפים כי הנולד הבכור יהיה בת (זו כי בנות יותר דואגות להוריהם והינם בעלות פוטנציאל גבוהה ויש להן אחריות, חיבה, אכפתיות כלפי כל דבר. מבין המשתתפים יש את אלה שצינו כי לא אכפת להם אם זכר או נקבה.

המאמר הנוכחי בא לשפוך אור על נושא "רצח נשים חילול כבוד המשפחה" ולבדוק את דיעותיהם של הסטודנטים הערבים הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה. לאחר עריכת הסקירה הספרותית וניתוח הממצאים ניתן להשוות בין שתי הקטגוריות, בכך אפשר לבדוק את התמונה הרחבה יותר. הספרות המחקרית מתייחסת לתמורות ושינויים שחלו על החברה הערבית, אחד הדברים החשובים בעידן זה הינו נושא לימודים והשכלה גבוהה. אחוזם של הערבים הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה הינו הולך וגודל במיוחד אצל נשים ערביות (ניתן לראות זאת על בסיס הפילוג המגדרי של המשתתפים היה 44.8% לנשים לעומת 55.2% לראות זאת על בסיס הפילוג המגדרי של המשתתפים היה לגברים), דבר שמשפיע על עיצוב החברה והתפיסה שלה כלפי החיים הנורמטיביים (עראר, 2013; גרא, 2016; לביא, 2009 ומוסטפא, 2009).

תופעת רצח על חילול כבוד המשפחה הינה תופעה אשר נמצאת אצל כלל החברות בעולם ובמיוחד אצל חברות מסורתיות ושמרניות. החברה הערבית בישראל מוגדרת כחברה פטריארכלית אשר שמה דגש על הזהות המגדרית והנורמות של החיים מעוצבים על בסיס אפליה מגדרית בין גבר לאישה. בשל כך, האישה נמצאת ככלי שליטה בידי של הגבר (עלי, 2013), אפילו במחקר הנוכחי ניתן לזהות כי כלל החברה הערבית נחשפה לאירועי רצח 2013 כאלה, וגם אפילו אם מדובר באוכלוסייה המשכילה והצעירה, ממצאי המחקר מעידים כי הרוב המכריע של המרווינים ציינו כי הם מכירים אישה ערבייה שנרצחה על רקע חילול כבוד המשפחה. תגובות על סיבת הרצח מראות איך החברה תופסת את המושג "חילול כבוד המשפחה" כך שהינו מתייחס לפעילויות שאישה עושה במהלך חייה שהינם לא מקובלות לפי הנורמות וההרגלים כמו למשל: ערבוב בין נשים וגברים, כלומר, יציאת האישה למרחב הציבורי עם גבר שאינו קרוב משפחה או מבלי לידיע בני משפחה המבוגרים, אהבה לגבר שלא מקובל בתוך המשפחה כמו גבר מדת אחרת, מעשים של בושה "עאר". בספרות המחקר ניתן לראות כי ישנם לא מעט חוקרים אשר ציינו כי החברה הערבית הינה חברה מסורתית וקפדנית ובמיוחד האסלאמית (ניתן להזדהות עם נתון זה כי הרוב המכריע של המשתתפים היו מוסלמים) אשר פתח את המושגים והדגישה עליהן התרבות הערבית כמו: חשמה (ענווה), סותרה (צניעות), עיב (בושה), חראם (אסור) חג'אב (רעלה) שעדיין ממשיכים לעצב את התנהגותם המינית של הרוב המוסלמי. כלומר, האסלאם הדגיש על בניית זהותן של הנשים המוסלמית בעזרת הקוד הדתי והחברתי של החג'אב- פריט הלבוש המסתיר את פני האישה, שמשמעותו היא הבחנה בין התחום הפרטי לתחום הציבורי, תוך (בנוסף לכך, 2008; שלבי, 2009) גיבוש התודעה המגדרית הרצויה לאסלאם (עלי וגורדוני, ניתן לראות כי החיים בתוך הכפר נראים שהינם עדיין יותר שמרנים מאשר לערים ערבים, הכפר הערבי דוגל באורח חיים פטריארכלי ושמרני, וברוב הכפרים הערבים מתגוררים

מהמשתתפים 63% מוסלמים, נתונים אלה מצדיקים את ממצאי המחקר אשר מראים כי ציינו כי רצח על חילול כבוד המשפחה הינו נמצא בכפר הערבי יותר מאשר הערים הערביות.

עם זאת תופעה זו עדיין אינה מקובלת בתוך החברה, לכן הרוב המכריע הצביע כי הינם נגד הצביעו שהינם 3% הצביעו שהינם נגד למעט 97% רצח נשים על חילול כבוד המשפחה (מהמשתתפים ציינו כי הינם נגד הוצאת חוק 53% בעד). למרות שתגובות אלו הינם שליליות, ציינו שהינם בעד. ניתן להסיק שאין פער גדול 47% אשר תכנו עונש מוות מוטל על הרצח, ו בין שתי התגובות, זה מראה כי למרות שאנשים הינם נגד רצח נשים אבל הינם מסכימים ממשותפי המחקר רואים כי בגלל קלות 81% שהרצח עונשו למות גם. על בסיס זאת, בשיפוט הפלילי על הרצח על חילול כבוד המשפחה תופעת הרצח גודלת. הדבר בא לידי ביטוי בשימוש בנשק לא חוקי ואי עבודת המשטרה באופן רציני כלפי תיקים מסוג זה (Arji et al, 2001) ישנו פער בין העמדה הפורמאלית של בתי המשפט ורשויות החוק שאינם (et al, 2001

יכולים להכיר ב"הגנה על כבוד משפחה" כצידוקים למעשי פשע (השופט מיכה לנדנשטראוס), ובין מגמתן של הרשויות המנהלתיות והמבצעות להתחשבות בשונות התרבותית של האוכלוסייה ולעודד הסדרים הבאים למנוע שפיכות דמים נוספת.

(טוען ככל שהחברה הינה משכילה יותר היא מקבלת את תהליך 2013 עליו) המודרניזציה והתרבות המסורתית הולכת ופוחתת, על בסיס תגובתם של המשתתפים טענו ההפך). מבין אחד הפתרונות הוא עלייה 12.5% כי יש פתרון לתופעה לעומת 87.5%) ממשותפי המחקר רואים ככל שהחברה הינה 80% בשיעור המשכילים בתוך החברה, כך ש- יותר משכילה שיעור רצח על חילול כבוד המשפחה יכול לרדת במקביל. במקביל ניתן לראות ששיעורים אלה אינם תואמים לטענותיהם של כלל המרואיינים. לעומת שאוכלוסיית המחקר ממשותפים טענו שאסור לרצוח נשים לגבי 80% היא אוכלוסייה משכיל אבל ניתן להסיק כי רואים כי אישה היא זו שגורמת לעצמה לכנס את המצב הזה. 69% התנהגות של "בושה". ו כלומר, ניתן לזהות שבקשר לנושאים שקשורים למערכת יחסים, ועל השאלה האם האישה טענו כי הינם מסכימים עם 28.4% חייבת לציית לבעלה ומשפחתה השיעורים היו מפוזרים לא מסכימים. נתונים אלה דומים גם 45.5% באופן בינוני ו 26.1% טענה זו במידה גבוהה, ו 69.3% לגבי שאלת עד כמה מגיע לאישה הערבייה להיות חופשית בבחירת מסלול חייה פחות 29.7% מסכימים במידה גבוהה ורואים שאישה ערבייה תוכל להיות עצמאית לעומת מסכימים לטענה זו. על בסיס נתונים אלה ניתן להסיק, שלמרות שהחברה מסרבת את רצח נשים על חילול כבוד המשפחה אבל ניתן לראות כי התנהגותה של האישה עדיין מוגבלת ואפילו לפי דעתה של האוכלוסייה הערבית המשכילה, המושגים "בושה – עאר / שרף וכו" עדיין שולטים על חייה של החברה.

הערות שוליים

מתוך סקירת מקרי אלימות בעולם, [Lethal Violence against Women and Girls](#),
(באנגלית) 2015, באתר ארגון [אמנות ז'נבה](#) 2015 בשנת

2017-06-22, mako, [?עצוב לכם שנשים נרצחות? אוקיי ומה לגבי גברים](#) 2

3 מתוך אתר תצפית ישראלית האוניברסיטה העברית.

(, רצח על רקע "חילול כבוד המשפחה", שיח ומשפט, המרכז האקדמי 2009- ס', סקחפי. 4)
. (חילול כבוד המשפחה). 2009. (להלן: סקחפי, 3 למשפט ועסקים. עמ'

<https://www.haaretz.co.il/st/c/prod/heb/global/homicide> 5 נדלה ב- 14/1/2021

19:30 בשעה

2014. שהוגש ע"י ד"ר ג'נאן פלאח לוועדה למעמד האישה בכנסת - דוח 6

7- Belief that honor killings are 'justified' still prevalent among Jordan's next generation, study shows"2013

. Manuel Eisner

(. צעירים בירדן תומכים ברצח על כבוד המשפחה. מידה - 2013 גרינברג. א. 8)

<http://mida.org.il/>

רמת-אביב, תל-אביב : מרכז משה דיין [במזרח התיכון : בין מסורת לשינוי. נשים](#) ע. בנג'וז 9
2004 . 5התיכון ואפריקה, אוניברסיטת תל-אביב עמ' ללימודי המזרח

10 - ראה <http://www.acri.org.il/hebrew-acri/engine/story.asp?id=322>

11-מ. לסקר, מיכאל . "תהליכי דמוקרטיזציה, רפורמיזם ומחאה אסלאמית במרוקו בעשור 11
(2006. (להלן: לסקר, 2006 , 151-182 : 46 **המזרח החדש** " .האחרון

12 ג. צביקל ונ. ברק **בריאותה ורווחתה של האישה הבדואית** . באוניברסיטת בן-גוריון. 12
(2002. (להלן: צביקל וברק, 2002

שם13

אין מקורות במסמך הנוכחי.

14 חסאן, מ. הפוליטיקה של הכבוד הפטרארכיה, המדינה, ורצח נשים בשם כבוד
המשפחה. בתוך **מין מגדר פוליטיקה** (עורכת יזראלי דפנה) הוצאת הקיבוץ המיוחד.
(1999. (להלן חסאן, 279. עמ' 1999